

Isabel Bramsens tale ved modtagelsen af Demokratistafetten

Taler

Isabel Bramsen
Modtager af Demokratistafetten
og lektor og leder af Freds og
Konfliktstudier ved Lunds
Universitet

Dato

5. juni 2026

Sted

Vartov, København

Omstændigheder

Demokratistafetten er en årlig dansk hædersbevisning, der uddeles på Grundlovsdag og gives videre fra modtager til modtager hvert år. Målet er at holde demokratiet levende gennem handling – derfor skal vedkommende i årets løb gennemføre et projekt eller en aktivitet, der styrker demokratiet og den offentlige debat.

Tidligere modtagere af Demokratistafetten, som findes på dansketaler.dk

2022: Mickey Gjerris

2021: Jens-Peter Bonde (uddelt posthumt)

2019: Henrik Vestergaard Stockholm

2018: Anna Klitgaard og Catarina Bettencourt

- 1 Af hjertet tak for den denne, smukke demokrati-stafet! Jeg skal gøre mit ypperste for at leve op til det ansvar den medfører og holde fanen højt for demokrati og fred – hver en dag resten af i året indtil den igen skifter hænder.
- 5 Jeg er virkelig taknemmelig for at bo i et land, hvor der uddeles demokrati-stafetter. Et land, hvor vi hvert år d. 5. juni fejrer *grundloven*. Ikke nationen, ikke vores lands fødselsdag. Men vores demokratis fødselsdag.

10 Taknemmelig over at bo i et land, hvor mænd går rundt med bæresele på maven og nulrer deres babyers buttede tær mens de taler om følelser og sårbarhed, hvor sort-sol-formationer af cyklister flyver gennem Københavns gader og hvor jeg føler statens omsorg når de sætter store jernafspærringer op, så jeg ikke bliver kørt over i tilfælde af vejarbejde eller sørger for at jeg bliver brødfødt på et barselshotel efter fødsel.

15

Og så er jeg taknemmelig for at bo i et land med et sprog, der rummer uanede muligheder for kreativitet i form af det geniale koncept: sammensatte ord. Modsat på fx engelsk, kan man på dansk bygge broer mellem ord og dermed udvide sproget i det uendelige. Prøv selv at oversætte livsoplysning,

20

jordforbindelse eller modstandskraft til engelsk og du vil kunne høre hvor fjollet det lyder.

25 Jeg vil i dagens anledning læse nogle af de mest rammende ord for vores demokratiske samfund op her, så i lige kan smage lidt på dem:

Folkeoplysning

30 Frisind

Livsglæde

Livskraft

35

Livsmod

Livsoplysning

40 Medmenneskelig

Mellempfolkelig

Menneskeværd

45

Modstandskraft

Kærlighedsgerning

50 Samhørighed

Samklang

Samtalekunst

55

Samvær

Samvirke

60

Åndsfrihed

Åndsfællesskab

65 Åndsliv

Åndsnærvær

70 Disse sproglblomster – endnu et smukt sammensat ord – er ikke bare ord men udgør fundamentale grundsten i vores samfund. I vores måde at være i verden på.

Jeg er virkelig taknemmelig over at bo i et land, hvor Grundtvig har skabt skoler
75 for netop livsoplysning og fællessang, hvor mange kan stemme i og synge ” Jeg elsker den brogede verden trods alt dens nød og strid” med en fællesrøst på en næsten march-agtig facon som vi gjorde tidligere.

Min datter overhørte for nyligt min mand og jeg omtale Highlander, en
80 amerikansk folkehøjskole, hvor Rosa Parks og Martin Luther King har gået.

Hun spurgte undrende: ”har de kun én højskole i USA?”, da vi svarede bekræftende, konstaterede hun helt tørt – ”nårh så er det nok derfor”.

85 Men vigtigst af alt i en demokratisk henseende, er jeg overordentlig taknemmelig for at bo i et land, hvor selv den yderste højrefløj og yderste venstrefløj kan tale sammen i fordragelighed og drikke øl sammen på Folkemødet.

90 Et land, hvor der udgives undervisningsmaterialer om, hvordan man får sig et ”ordentligt skænderi”, som Grundtvigs Forum lige har gjort.

Den danske filosof, K.E. Løgstrup har en meget fin definition af demokrati som
– ”en skikkelig måde at være uenig på”. Ikke valg, ikke konsensus og midter-
95 regeringer. Men passion, konflikt og kamp med ord. På skikkelig vis.

Og det er også sådan jeg forstår fred – som kunsten at være uenige på skikkelige

måder. Kunsten at se fjenden i øjnene.

100

Fred handler ikke om at give op, hejse det hvide flag og sige – du får ret og jeg får fred. Eller som Halfdan Rasmussen siger det i sangen, Noget om Helte, ”Jeg vil enes med hinanden og mig selv og ha’ det godt”.

105 Forhandling, diplomati og dialog handler i mange tilfælde netop om at gå hinanden på klingen og udfordre modpartens perspektiv og mål.

Og fred handler om at skabe institutioner og platforme, hvor uenighed kan udspille sig på skikkelige måder.

110

Men fred bliver ofte misforstået som det modsatte af konflikt. For mange rimer fred på konsensus, enighed og harmoni.

115 Fred bliver malet i rosenrøde farver, med et strejf af utopi. En paradisisk drøm, hvor alle er venner, frie, lige og glade. Som en tilstand man måske nok kan håbe på, bede for og måske endda arbejde for, men som forbliver en fjern drøm. Prøv engang at søg på google på billeder af fred og du vil se fredsduer, fredstegn og andre symboler i et væk.

120 Vi taler om at få fred eller måske endda om at skabe eller slutte fred, men aldrig om at gøre fred.

125 Mens krig er noget aktivt, noget vi gør. Vi fører krig og taler om krigshandlinger. Og googler vi billeder af krig træder mænd i uniform der handler frem, mænd der gør noget.

Og derfor foreslår jeg at vi ændrer vores syn på fred som noget abstrakt og symbolsk, til noget konkret. Til en praksis.

130 Til at indfange dette paradigmeskifte, så jeg gerne at vi tilføjede et nyt sammensat ord i til samlingen: fredshandling.

135 I fredshandling, er selve mødet med modparten fred i sig selv. Om det er i FN, i folketinget, ved forhandlingsbordet eller på gaden.

Og der er meget vundet ved at se fred som handling. Ikke mindst, fordi fred så

er noget vi kan gøre, selv når alt ser sort ud.

140 Det gælder verden såvel som i vores hverdag – vi kan række ud til dem vi er uenige med, arrangere inter-religiøse dialoger i vores lokale kirke, eller stable en demonstration på benene.

145 Vi er generelt gode til det i Danmark, men jeg er lidt bekymret for hvad sociale medier gør ved vores evne til fredshandling, til at være uenige på skikkelige måder.

150 Ikke bare bliver uenighed meget hurtigt decideret fjendtligt når vi sidder bag hver vores skærm. Det er også som om der er kommet en større berøringsangst for det anderledes, for det modsatte synspunkt.

155 For nyligt blev jeg interviewet af en offentlig person. Da mine Facebookvenner så et billede fra interviewet, fløj de til tasterne for at fordømme, at jeg havde talt med denne person, fordi hun ligger trygget anderledes, i forhold til krigen i Gaza.

160 Vi må virkelig ikke bevæge os mod amerikanske tilstande, hvor man ikke kan tale med dem man er uenige med. Hvor familier ikke kan tale politik, fordi fronterne er trukket så skarpt op.

En sund demokratisk kultur er en sund konfliktkultur. Ikke en *cancel culture*, men en *conflict culture*.

165 Konflikt er ubehageligt, ja i mange tilfælde direkte angstprovokerende. Men det er også en kraft i vores samfund, der er helt afgørende for at skabe forandring. Og når konflikt og uenighed ikke får plads til at udfolde sig på skikkelige måder, kan det nemt gå hen og få et voldeligt udtryk.

170 Det gælder også i udenrigspolitikken. Hvis ikke radikale kræfter for ordenlyd, tager de ofte voldelige midler i brug for at skabe opmærksomhed.

175 Fredshandling handler om at åbne dialog frem for at åbne ild. Og selv hvis krig bryder ud, kan man række ud og om ikke andet forsøge at stoppe krigen eller som minimum modvirke at misforståelser for krigen til at eskalere yderligere.

Vi står på et utroligt vanskeligt sted i verdenshistorien, med uoverskuelige, menneskeskabte forandringer af vores klima, med forskydning i globale magtbalancer, med flere væbnede konflikter end vi har set siden anden
180 verdenskrig. Og midt i al det – netop som vi har aller mest brug for dem, har vi med et historisk svækket FN. Dem der skulle redde os fra krig og ødelæggelse bliver i den grad udfordret både økonomisk og symbolsk.

185 Med en verden i opbrud og et svækket FN er der brug for, at små lande som Danmark træder i karakter og spiller sig selv relevant indenfor fredsdiplomati.

Her i vores lille, hyggelige andedam er vi åbne for at tale med snart sagt hvem som helst - om snart sagt hvad som helst. Højreekstreme personer kan læse deres digte om blodbad op eller fable om det udanske i laktoseintolerance i Deadline i
190 bedste sendetid.

Men når det kommer til udenrigspolitikken – til vores omgang med omverdenen - får piben straks en anden lyd. Her har vi lister og små sorte bøger over folk, grupper og lande vi ikke vil tale med.

195 Kunne man ikke overføre vores åbenhed for uenighed til udenrigspolitikken og udvikle en *demokratisk udenrigspolitik*?

Så kunne man droppe terror-lister, blacklister og andre sorte bøger over grupper
200 vi ikke vil forhandle med. Man kunne genopfinde kontaktens politik. Som da Jens Otto Krag inviterede Krustjov hjem i hans rækkehus på Egernvej under den kolde krig eller da 35 lande gik sammen på tværs af øst og vest og sad tre år i Helsinki for at forhandle sikkerhed og grænser i Europa i 70'erne.

205 Disse fredshandlinger stopper måske ikke krige fra den ene dag til den anden. Men de er med til at kaste grus i krigsmaskineriet og så frøene til fred.

Vi har i Europa har spillet os selv af banen i fredsforhandlinger verden over, fordi vi ikke vil tale med Putin, Hamas eller Hizbollah, og i stedet overladt
210 butikken til Trumps hokus-pukus-Trump-i-fokus diplomati.

Danmark kan ikke stå alene, men vi kunne blive foregangsland for fredshandlinger og en demokratisk udenrigspolitik: et land, der tør engagere sig dér, hvor fronterne er mest fastlåste. Sætte hånden direkte på kogepladen, som

Mette Frederiksen udtalte i forhold til vores militære engagement – bare i diplomatisk forstand.

220 Det kræver mod. Fred bliver ofte misforstået som en lidt vattet affære. Men det ofte kræver stort mod at udføre fredshandlinger.

Og derfor har jeg skrevet to ekstra vers til Halfan Rasmussens, Noget om Helte. Jeg er nok ikke den eneste der bliver ramt er særligt blødt sted indeni når Halfdan Ramussen i første vers synger at han har krokus i haven og øller på
225 bordet, og så i sidste vers har krokus på bordet og øller i maven. Mere dansk bliver det ikke. Men jeg vil gerne gøre op med fred som det lidt feje valg, hvor man sysler med rødbeder, selleri og pastinak mens krigshelte vælter templer og slås med hajer.

230 De to ekstra vers lyder sådan her:

1.

Du kan gemme dig bag skærme, droner og en ladt kanon
235 Intet slår det mod det kræver at se fjenden som person
Fred er ikke for kujoner, feje svæklinge og pjøk
Man må mønstre megen styrke, frem for blot at følge trop

240

2.

Gandhi gik og sultestrejked', Rosa Parks sat foden ned
245 Andre risikered' livet, mens de råbte højt på fred
Så kom ik' og sig at kugler kræver større helteånd
End det gør at møde fjenden med en krokus i sin hånd

250

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

255 **Kildetype**
Digitalt manuskript

Tags
Grundlovstale

260 **URI**
<https://www.dansketaler.dk/tale/isabel-bramsens-tale-ved-modtagelsen-af-demokratistafetten>

265

270

275

280

285

290